

Forord

Boken gir en bred oversikt over juss i veitrafikk og trafikkopplæring med trafikkbildet i 2019 som bakteppe. Mitt formål er å få fram linjer, perspektiver og sammenheng i det omfattende og til dels uoversiktlige regelverket på dette området. Fotnotene inneholder en del detaljer og henvisninger til supplerende lovbestemmelser, rettspraksis og annet konkret materiale, for den som måtte ønske å gå dypere inn i stoffet. Den som setter seg nærmere inn i henvisningene, vil lettere kunne få grep om meningsinnholdet i teksten og en bedre forståelse av regelverkets betydning som virkemiddel i samferdselspolitikken.

Bokens tema er relevant for studenter, trafikklærere, trafikkforskere, rettsanvendere i forvaltningen, advokater, politi og påtalemyndighet, domstoler, forsikringsselskaper, Finansklagenemnda og andre med interesse for juss i veitrafikk og trafikkopplæring.

Det er nå mange som tar juridiske enkeltfag ved universitetene, og juridiske fag på området veitrafikk og trafikkopplæring har appell til flere yrkesgrupper enn jurister. For eksempel ønsker rettsanvendere i Statens vegvesen å utvikle sin kompetanse i veitrafikkrett uten å måtte ta alle fag i juristutdanningen av den grunn. Boken kan leses som en oversiktsframstilling og introduksjon til de ulike temaene som tas opp. Det er derfor mitt håp at boken også vil kunne brukes ved andre læresteder og studier som en innføring i juss og trafikkrettslige problemstillinger.

Presentasjonsformen bygger på erfaringer jeg har gjort som foreleser og veileder gjennom 25 år for jusstudenter, jurister og andre som skulle utvikle sin juridiske kompetanse.

Fra 2017 har jeg hatt ansvaret for juridiske trafikkfag ved Handelshøgskolen Nord universitet og trafikant- og kjøretøystudiet (TKS) til Statens vegvesen. Dette har gitt meg en særskilt innsikt i hvilke temaer som både studenter og rettsanvendere i forvaltningen ofte oppfatter som særlig krevende. Valg av emner og presisjonsnivå er gjort på bakgrunn av dialog og samarbeid med dyktige kolleger ved Nord universitet og ansatte i Statens vegvesen. En særlig takk går til faggruppetleder Ståle Lødemel ved Handelshøgskolen Nord universitet og seniorrådgiver Trond Robert Larsen i Vegdirektoratet.

Jeg vil også takke Fagbokforlaget og forlagsredaktør for juridiske fag Marius Gulbranson Nordby for fleksibilitet og profesjonalitet ved dette bokprosjektet. I tillegg må en stor takk rettes til fagfelle som har lest, kontrollert og gitt tilbakemeldinger på manus.

Spørsmål og innspill om feil eller annet som kan forbedres i boken, kan rettes til roger.helde@nord.no.

Trondheim, 12. mars 2019

Roger Helde

Innhold

Veitrafikk, trafikkstyring og veitrafikksystemet	15
Hva boken handler om	19
Del 1	
Rettsystemet, juss og juridisk metode	23
1.1 Rettsstaten	23
1.1.1 Rettsstaten Norge	23
1.1.2 Rettsstatsideen er forankret i noen prinsipper	24
1.2 Det norske rettsystemet	25
1.2.1 Det norske rettsystemet er forankret i Grunnloven	26
1.2.2 Den lovgivende makt	26
1.2.3 Den utøvende makt	27
1.2.4 Den dømmende makt	29
1.3 Hva er juss?	30
1.3.1 Hvorfor trenger vi rettsregler?	31
1.3.2 Rettsregler og deres funksjoner og formål	31
1.3.3 Rettsreglers oppbygging	32
1.3.4 Grunnleggende begreper i jussen	36
1.3.5 Rettssystematikk	37
1.4 Juridisk metode	38
1.4.1 Hva er juridisk metode?	38
1.4.2 Relevans, slutning og vekt	38
1.4.3 De norske rettskildene	39
1.4.4 Loven som rettskilde	39
1.4.5 Lovforarbeider og lovens etterarbeider	40
1.4.6 Lovbestemmers formål	40
1.4.7 Rettspraksis	40
1.4.8 Annen praksis	42
1.4.9 Internasjonale rettskilder	43
1.4.10 Rettsoppfatninger	46
1.4.11 Reelle hensyn	46
1.4.12 Tolkingsmåter eller resultater	47
1.4.13 Regelkollisjoner	47
1.4.14 Regelanvendelse	48
Refleksjonsoppgaver	49

Del 2

Forvaltningens saksbehandlingsregler og forvaltningsorganer

på området veitrafikk	50
2.1 Introduksjon til forvaltningsretten.....	50
2.1.1 Innledning.....	50
2.1.2 Forvaltningsrett og ulike typer forvaltningsrettslige regler.....	51
2.1.3 Forvaltningens arbeidsoppgaver.....	51
2.1.4 Noen forvaltningsrettslige grunnprinsipper.....	52
2.1.5 Sentrale rettskilder i forvaltningsretten.....	53
2.1.6 Delegasjon og instruksjonsmyndighet.....	55
2.1.7 Ugyldighet.....	55
2.1.8 Kontroll med forvaltningen.....	56
2.1.9 Hvordan skal forvaltningen behandle saker?.....	57
2.2 Forvaltningsloven.....	57
2.2.1 Forvaltningslovens oppbygging.....	57
2.2.2 Forvaltningslovens generelle virkeområde.....	58
2.2.3 Hva er et vedtak?.....	59
2.2.4 Hvem er «part»?.....	60
2.2.5 Inhabilitet.....	61
2.2.6 Veiledningsplikt.....	63
2.2.7 Taushetsplikt.....	64
2.2.8 Saksforberedelse når det skal fattes enkeltvedtak.....	66
2.2.9 Enkeltvedtak – krav til form og innhold.....	68
2.2.10 Klageadgang.....	69
2.2.11 Kort om klageinstansens myndighet i klagesak.....	70
2.2.12 Underinstansens omgjøring av vedtak av eget tiltak uten at klage foreligger.....	72
2.2.13 Virkning av saksbehandlingsfeil.....	73
2.3 Innsyn i forvaltningen – offentleglova.....	74
2.3.1 Innledning.....	74
2.3.2 Praktisk bruk av offentleglova.....	75
2.3.3 Offentleglovas oppbygging.....	76
2.3.4 Lovens formål og virkeområde.....	76
2.3.5 Hovedreglene om innsyn.....	77
2.3.6 Oversikt over unntakene.....	78
2.3.7 Plikten til merinnsyn.....	79
2.3.8 Saksbehandling og klage.....	80
2.4 Forvaltningsorganer på veitrafikkens område.....	82
2.4.1 Samferdselsdepartementet.....	82
2.4.2 Statens vegvesen.....	84
2.4.3 Vegtilsynet.....	87
2.4.4 Statens havarikommisjon for transport og vegtrafikkloven kapittel VII.....	88
2.4.5 Fylkeskommunen og kommunen.....	91
Refleksjonsoppgaver.....	91

Del 3	
Innføring i strafferett og politiets oppgaver i veitrafikken	92
3.1 En kort innføring i strafferett	92
3.1.1 Innledning	92
3.1.2 Alminnelig og spesiell strafferett	93
3.1.3 Hva er straff, og hvorfor straffer vi?	93
3.1.4 Sentrale rettskilder i strafferetten	94
3.1.5 Straffeloven og spesiallovgivningen	95
3.1.6 Oppbygging av straffebud og «blankettstraffebud»	95
3.1.7 Straffbarhetsvilkårene	97
3.1.8 Vilkår nr. 1 Den lovstridige handling	97
3.1.9 Vilkår nr. 2 Fravær av straffrihetsgrunner	99
3.1.10 Vilkår nr. 3 Skyld	101
3.1.11 Vilkår nr. 4 Tilregnelighet	104
3.1.12 Oppsummering og konkretisering av straffbarhetsvilkårene	105
3.1.13 Kort om strafferettslige reaksjoner	106
3.1.14 Uaktsom forvoldelse av betydelig kroppsskade og død i trafikkulykker	107
3.2 Politiets oppgaver i veitrafikken	110
3.2.1 Innledning	110
3.2.2 Politiets trafikkdirigering og trafikkregulering ved trafikkontroll, trafikkuhell m.m.	110
3.2.3 Forebyggende virksomhet	111
3.2.4 Kontrollvirksomhet	112
3.2.5 Fører av kjøretøy skal stanse for politiet eller kontrollpersonell fra regionvegkontoret	114
3.2.6 Etterforskning og reaksjon	114
Refleksjonsoppgaver	114
Del 4	
Veitrafikkrett	115
4.1 Innledning	115
4.1.1 Introduksjon til veitrafikkretten	115
4.1.2 Veitrafikklovgivningens historie	115
4.1.3 Sentrale rettskilder i veitrafikkretten	119
4.1.4 Internasjonale lovkonvensjoner, nordisk samarbeid og EØS-avtalen	120
4.1.5 Andre lover som direkte eller indirekte har betydning for veitrafikken	121
4.1.6 Regelverkets uoversiktighet og «ny teknologi og juss»	122
4.2 Vegtrafikklovens oppbygging, virkeområde og definisjoner	123
4.2.1 Vegtrafikklovens oppbygging	123
4.2.2 Vegtrafikklovens virkeområde	124
4.2.3 Definisjoner i vegtrafikkloven og forskriftsverket	126
4.3 Grunnregelen for trafikk	128

4.3.1	Innledning om vegtrafikkloven § 3	128
4.3.2	Den straffbare handlingen – nærmere om uttrykkene «fare», «skade» og at «annen trafikk ikke unødig blir hindret eller forstyrret»	131
4.3.3	Aktsomhetsvurderingen – nærmere om begrepene «hensynsfullt», «aktpågivende» og «varsomt»	131
4.3.4	Rettspraksis om aktsomhetskravet i vegtrafikkloven § 3	132
4.3.5	Nærmere om objektive momenter ved vurdering av aktsomhetskravet	134
4.3.6	Nærmere om subjektive momenter ved vurdering av aktsomhetskravet	136
4.3.7	Vegtrafikkloven § 3 og trafikkreglene	137
4.3.8	Vegtrafikkloven § 3 og straffeloven §§ 280 og 281	138
4.4	Fartsregler	138
4.4.1	Innledning	139
4.4.2	Hva menes med at farten skal avpasses etter forholdene?	140
4.4.3	Fartsgrenser	141
4.4.4	Særlige bestemmelser om kjørefarten i trafikkreglene	143
4.4.5	Reaksjon ved fartsovertredelse og tap av førerett ved fartsovertredelser	143
4.5	Trafikkregler	143
4.5.1	Innledning	144
4.5.2	Oversikt over trafikkreglene	144
4.5.3	Definisjoner og anvendelsesområde	145
4.5.4	Anvisninger	147
4.5.5	Plassering i kjørebanelen	148
4.5.6	Vikepliktsregler	150
4.5.7	Forbikjøring	153
4.5.8	Regler om bruk av signal og tegn, lys og forstyrrende kjøring	156
4.5.9	Kjøring i rundkjøringer	156
4.5.10	Stans og parkering	158
4.5.11	Særlige bestemmelser for syklende og gående	159
4.6	Skiltregler og trafikkregulering	161
4.6.1	Innledning	162
4.6.2	Oversikt over skiltreglene	163
4.6.3	Innledende bestemmelser, gyldighet, virkeområde m.m.	164
4.6.4	Fareskilt, markeringsskilt, vikeplikt- og forkjørsskilt	164
4.6.5	Forbudsskilt, påbudsskilt, opplysningsskilt og skilt med trafiksikkerhetsinformasjon	165
4.6.6	Veivisningsskilt	166
4.6.7	Serviceskilt og virksomhetsvisning	166
4.6.8	Veioppmerking	166
4.6.9	Trafikklyssignal og midlertidige vedtak som har betydning for bruk av signalanlegg	167
4.6.10	Skiltmyndigheter	167
4.6.11	Klageadgang for skiltvedtak – klagebehandling	168

4.6.12	Trafikantenes plikt til å følge trafikkskilt, veioppmerking og trafikksignal	168
4.6.13	Trafikkregulering etter vegtrafikkloven § 9	168
4.6.14	Trafikk kontroll etter vegtrafikkloven § 10	169
4.7	Plikt ved trafikkuhell	169
4.7.1	Innledning	169
4.7.2	Plikt til å stanse	170
4.7.3	Plikt til å hjelpe personer og dyr	172
4.7.4	Plikt til å oppgi navn og adresse	174
4.7.5	Plikt til å underrette politiet	174
4.7.6	Plikt til å bli på stedet og kort om plikt til å sikre spor	175
4.7.7	Undersøkelser av trafikkulykker	176
4.8	Fører av kjøretøy	176
4.8.1	Innledning om krav til føreren	177
4.8.2	Skikket til å kjøre på trygg måte	177
4.8.3	Promille og ruspåvirkning av motorvognfører	179
4.8.4	Etterfølgende rusinntak, 6-timersregelen i vegtrafikkloven § 22 femte ledd	186
4.8.5	Testing av ruspåvirkning	188
4.8.6	Pliktmessig avhold	189
4.8.7	Førers ansvar for kjøretøyets stand etter vegtrafikkloven § 23	189
4.8.8	Eiers ansvar for kjøretøyets stand etter vegtrafikkloven § 23 annet ledd	190
4.8.9	Personlig verneutstyr	191
4.8.10	Forbud mot bruk av elektronisk utstyr i motorvogn	192
4.9	Kjøretøy m.m.	192
4.9.1	Innledning	192
4.9.2	Bruk av kjøretøy og krav til kjøretøyet	193
4.9.3	Godkjenning av kjøretøy	196
4.9.4	Registrering av motorvogn	197
4.9.5	Bruk av motorvogn, jf. vegtrafikkloven § 17	198
4.9.6	Nærmere om bruksforskriften, kjøretøyforskriften og bilforskriften mv.	199
4.9.7	Generelle forutsetninger for å kunne bruke kjøretøy	204
4.9.8	Kontroll av kjøretøy, og kort om utenlandsk motorvogn	204
4.10	Reaksjoner ved overtredelse m.m.	207
4.10.1	Innledning	207
4.10.2	Vegtrafikkloven § 31	208
4.10.3	Gebyrbestemmelsene i vegtrafikkloven §§ 31 a og 36 a	210
4.10.4	Gebyr for visse overtredelser av vegtrafikklovgivningen	210
4.10.5	Forenklet forelegg	212
4.10.6	Tap av førerett og tilbakekall av retten til å føre motorvogn	212
4.10.7	Prikkbelastning av førerkort	215
4.10.8	Forbud mot bruk av kjøretøy og avskilting	216
4.10.9	Fjerning og forvaring av kjøretøy m.m.	217
4.11	Om intelligente transportsystemer og tjenester i veisektoren, ITS	218

4.11.1	Innledning	218
4.11.2	Hva ITS er, og utvikling på ITS-området nasjonalt og internasjonalt	218
4.11.3	Lovens formål og virkeområde	219
4.11.4	Definisjoner	220
4.11.5	Krav til ITS-applikasjoner og tjenester, tilsyn og erstatningsansvar	220
4.11.6	Eksempel på bruk av ITS-teknologi i vei og transport.....	221
4.12	Utprøving av selvkjørende kjøretøy.....	221
4.12.1	Innledning	222
4.12.2	Om selvkjørende kjøretøy, automatiseringsnivå og generelle problemstillinger	224
4.12.3	Formål og virkeområde	226
4.12.4	Forholdet til annen lovgivning.....	226
4.12.5	Tillatelse, vilkår og tilbakekall og midlertidig stans av tillatelser	227
4.12.6	Ansvarlig for utprøving	228
4.12.7	Formidling av informasjon.....	229
4.12.8	Behandling av personopplysninger	230
4.12.9	Tilsyn	232
4.12.10	Ansvarlig fører	232
4.12.11	Straff.....	233
4.12.12	Forskriftsmyndighet.....	233
4.12.13	Utprøving av selvkjørende motorvogn i Norge	233
4.13	Kort om yrkestransport, utrykningskjøring, Forsvaret og Sivilforsvaret, kjøring i utmark, konkurransekjøring og sykkelritt	234
4.13.1	Yrkestransport	234
4.13.2	Utrykningskjøring	236
4.13.3	Forsvaret og Sivilforsvaret	237
4.13.4	Motorferdsel i utmark	237
4.13.5	Konkurransekjøring og sykkelritt	239
	Refleksjonsoppgaver.....	240
Del 5		
	Trafikkopplæring	241
5.1	Grunntanker og temaer i den norske føreropplæringen	241
5.1.1	Styring og utvikling av den norske føreropplæringen	241
5.1.2	Om grunntanker i føreropplæringen	242
5.1.3	Modulbasert opplæring.....	243
5.1.4	Trafikkopplæringen gjennomføres i trinn	243
5.1.5	Mål for trafikkopplæringen og krav til undervisningen	243
5.1.6	Syv gjennomgående tema i føreropplæringen	244
5.1.7	Obligatorisk og ikke-obligatorisk opplæring	245
5.1.8	Oversikt over håndbøker og læreplaner for føreropplæringen	245
5.2	Førerrett, førerkort og førerkortklasser	246
5.2.1	Førerrett, førerkort og kompetansebevis.....	247

5.2.2	Krav til alder, edruelighet og vandel	249
5.2.3	Fullmaktsbestemmelser i vegtrafikkloven § 24.....	250
5.2.4	Oversikt over innholdet i førerkortforskriften.....	251
5.2.5	Sperrefrist for retten til å føre førerkortpliktig motorvogn.....	252
5.3	Trafikkopplæring og førerprøven	253
5.3.1	Hvor finner vi regelverket om øvingskjøring, trafikkklærere, trafikkskoler og trafikkopplæring?.....	253
5.3.2	Oversikt over innholdet i trafikkopplæringsforskriften.....	253
5.3.3	Definisjonene i trafikkopplæringsforskriften	254
5.3.4	Generelt om øvingskjøring	255
5.3.5	Krav til eleven ved øvingskjøring.....	256
5.3.6	Krav til ledsager ved øvingskjøring.....	257
5.3.7	Ledsager (eller lærer) anses som fører av motorvognen ved øvingskjøring	257
5.3.8	Hvem kan drive opplæring mot vederlag, og hvilke krav stilles til trafikkskolene?	258
5.3.9	Trafikkopplæring i skoleverket	261
5.3.10	Nærmere om trafikkklærere, undervisningspersonell og faglig leder	261
5.3.11	Tilsyn med trafikkskoler med faglig leder og trafikkklærere, samt med kursarrangører.....	266
5.3.12	Generelt om trafikkopplæring.....	267
5.3.13	Trafikalt grunnkurs	268
5.3.14	Trafikalt grunnkurs i det offentlige skoleverket	270
5.3.15	Opplæringen i den enkelte klasse i trafikkopplæringsforskriften kapitlene 9 til 15	270
5.3.16	Nærmere om trafikkopplæringen i klasse B.....	271
5.3.17	Grunnkurs for tunge kjøretøy.....	273
5.3.18	Opplæringen for tunge kjøretøy i trafikkopplæringsforskriften kapittel 17 til 28.	274
5.3.19	Generelt om førerprøven	274
5.3.20	Førerprøven for den enkelte klasse	277
5.3.21	Nærmere om førerprøve klasse B.....	277
5.3.22	Gjør førerstøttesystem det nødvendig med endringer i trafikkopplæringsforskrift og læreplaner?.....	278
5.3.23	Kort om opplæring i yrkessjåførforskriften, utrykningsforskriften og forskrift om landtransport av farlig gods.....	279
	Refleksjonsoppgaver	281
Del 6		
	Bilansvaret	282
6.1	En kort innføring i erstatningsrett.....	282
6.1.1	Straffesak og erstatningssak.....	282
6.1.2	Erstatningsrettens virkelighet med vekt på bilulykker	283
6.1.3	Erstatningsrettens to problemstillinger	283
6.1.4	Skillelinjer og avgrensninger	284

6.1.5	Oversikt over grunnvilkårene for erstatning	285
6.1.6	Ansvarsgrunnlag	286
6.1.7	Økonomisk tap	286
6.1.8	Årsakssammenheng	286
6.1.9	Lovgivning på erstatningsrettens område	287
6.1.10	Hensynet bak erstatningsrettens	288
6.2	Bilansvaret	289
6.2.1	Innledning om bilansvaret	289
6.2.2	Lovfesting av bilansvaret og andre rettskilder	290
6.2.3	Oversikt over bilansvarsloven	292
6.2.4	Lovens virkefelt og begrepet motorvogn	293
6.2.5	Forsikringsplikt og objektivt ansvar	294
6.2.6	Hvor langt rekker det objektive ansvaret?	296
6.2.7	Krav mot trafikkforsikringselskapet – hvilke skader og tap omfattes?	302
6.2.8	Særregler for ansvaret der skadelidte har medvirket til skaden	304
6.2.9	Særregler ved sammenstøt mellom motorvogner	306
6.2.10	Skadelidtes krav mot skadevolder etter vanlige erstatningsregler	309
6.2.11	Forholdet mellom skadevolder og trafikkforsikringselskapet	309
	Refleksjonsoppgaver	311
	Litteratur	312
	Siterte verk	312
	Lover og forskrifter	318
	Norske rettsavgjørelser	322
	Stikkord	325

Litteratur

Siterte verk

- Aarli, R., & Mæhle, S.S. (2018). *Juridisk metode*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.
- Andenæs, J. & Kvamme, H. (1969). Om grunner til uenighet i rettsspørsmål. Et streiftog i rettskildelæren. I: Selmer, K.S. (red.), *Nordisk gjenklang. Festskrift til Carl Jacob Arnholm* (s. 19–44). Oslo: Tanum.
- Andenæs, J. (1962). *Statsforfatningen i Norge* (3. utg.). Oslo: Tanum.
- Andenæs, J. (2004). *Alminnelig strafferett* (5. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Andenæs, M.H. (2009). *Rettskildelære*. Oslo: M.H. Andenæs.
- Anners, E. (1983). *Den europeiske rettens historie*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Auglend, R.L. & Mæland, H.J. (2016). *Politirett*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.
- Bernt, J.F. & Hove, H. (2009). *Offentleglove – med kommentarer*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Bernt, J.F. & Mæhle, S.S. (2007). *Rett, samfunn og demokrati*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.
- Bernt, J.F. & Rasmussen, Ø. (2010). *Frihagens forvaltningsrett, bind I* (2. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.
- Bernt, J.F. (2007). *Rett, samfunn og demokrati*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Bjørnland, D. (1989). *Vegen og samfunnet*. Oslo: Vegdirektoratet.
- Blandhol, S. (2014). *De beste grunner*. Oslo: Gyldendal Juridiske.
- Blandhol, S., Tøssebro, H.N., & Skotheim, Ø. (2015). Innføring i juridisk metode. *Jussens venner* Hefte 6, 310–345.
- Boe, E.M. (1993). *Innføring i juss, bind 2: Statsrett og forvaltningsrett*. Oslo: TANO.
- Boe, E.M. (2010). *Innføring i juss* (3. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Boe, E.M. (2012). *Grunnleggende juridisk metode* (3. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Boe, E.M. (2012). *Rettslidelære under debatt*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Buvik, M.P., Vie, O.E., Finnstrand, H., & Lebesby, K. (2018). *Evaluering av TK-Utviklingen. Et organisasjonsutviklingsprosjekt i Trafikant og Kjøretøy i Statens vegvesen Region Øst*. SINTEF T, Teknologi og samfunn. Trondheim: SINTEF Teknologi og samfunn.
- Dokument 132. *Oppsummering av høringen om ny forskrift om trafikkopplæring og førerprøve m.m., og endringsforskrift til forskrift om førerkort m.m. av 19. januar 2004 nr. 298. Generelle tema* (2004). Oslo: Vegdirektoratet.
- Dokument 16 (2011–2012) *Rapport fra Menneskerettighetsutvalget om menneskerettigheter i Grunnloven* (2011). Oslo: Menneskerettighetsutvalget om menneskerettigheter i Grunnloven.
- (2018). *Dybdeanalyser av dødsulykker i vegtrafikken 2017. Statens vegvesens rapporter nr. 669*. Oslo: Vegdirektoratet.

- Echoff, T. & Helgesen, J.E. (2001). *Rettskildelære* (5. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Echoff, T. & Smith, E. (2014). *Forvaltningsrett*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Elvik, R. & Høye, A. (2015). *Hvor mye kan antall drepte og hardt skadde i trafikken reduseres?* TØI-rapport 1417/2015. Oslo: Transportøkonomisk institutt.
- Elvik, R. (2010). *Utviklingen i oppdagelsesrisiko for trafikkforseelser*. TØI-rapport 1059/2010. Oslo: Transportøkonomisk institutt.
- Engstrøm, B. (1986). Forvirring om forenkling. *Lov og rett*, 565–566.
- Engstrøm, B. (1993). Endringer i vegtrafikklovgivningen – særlig om grunnregelen for trafikk og førerkort. *Lov og Rett*, 181–194.
- Engstrøm, B. (2005). Unnlatt bruk av bilbelte – en ny dom fra Høyesterett. *Tidsskrift for Erstatningsrett*, 3(4), 279–286.
- Engstrøm, B. (2007, Juni 3.). To dommer om adekvat årsakssammenheng – Rt. 2007 s. 158 og s. 172. *Tidsskrift for Erstatningsrett nr. 3*, s. 151–168.
- Engstrøm, B. (red.) (2012). *Veitrafikkloven og trafikkreglene*. Kommentartutgave. Oslo: Universitetsforlaget.
- Engstrøm, B., Andersen, O. & Bryn, T. (2012). *Bilansvaret*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Eskeland, S. & Høgberg, A.P. (2017). *Strafferett* (5. utg., basert på straffeloven 2005). Oslo: Cappelen Damm.
- Evaluering av TK-Utviklingen. Et organisasjonsutviklingsprosjekt i Trafikant og Kjøretøy i Statens vegvesen Region øst. SINTEF T, Teknologi og samfunn.* (2018). Trondheim: SINTEF Teknologi og samfunn.
- Fleicher, C.A. (1998). *Rettskilder og juridisk metode*. Oslo: Ad Notam Gyldendal.
- Fra sams og samling. Konsekvenser ved overføring av fylkesvegadministrasjon fra Statens vegvesen til fylkeskommunene fra 1.1.2020, og vurderinger av alternativer* (2018). Oslo: Statens vegvesen.
- Frihagen, A. (1991–92). *Forvaltningsrett bind I–III*. Oslo: Forlaget A. Frihagen.
- Frøberg, T. (2016). *Alminnelig strafferett i et nøtteskall*. Oslo: Gyldendal Juridisk.
- Furre, E. (2013). *Eidsvoll 1814: Hvordan grunnloven ble til*. Oslo: Dreyer.
- Graver, H.P. (2006). I prinsippet prinsipiell – om rettsprinsipper. *Tidsskrift for Rettsvitenskap*, 2(3), 189–221.
- Graver, H.P. (2007). *Alminnelig forvaltningsrett* (3. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Hagstrøm, V. & Stevik, A. (2015). *Erstatningsrett*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Høgberg, B.M. (2013). *Statsrett – Kort fortalt*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Innst. 186 S (2013–2014). (2014). *Innstilling til Stortinget fra kontroll- og konstitusjonskomiteen*. Oslo: Kontroll- og konstitusjonskomiteen.
- Innst. 270 S (2015–2016). (2016). *Innstilling til Stortinget fra fra kontroll- og konstitusjonskomiteen*. Oslo: Kontroll- og konstitusjonskomiteen.
- Innst. 32 L (2017–2018). (2017). *Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Lov om utprøving av selvkjørende kjøretøy*. Oslo: Transport- og kommunikasjonskomiteen.
- Innst. 36 L (2015–2016). (2015). *Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om lov om intelligente transportsystemer innenfor vegtransport m.m. (ITS-loven)*. Oslo: Transport- og kommunikasjonskomiteen.
- Innst. 395 L (2015–2016). (2016). *Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Endringer i vegtrafikkloven (sykkelritt på veg)*. Oslo: Transport- og kommunikasjonskomiteen.

- Innst. O. nr. 2 (1966–1967). (1966). *Innstilling fra justiskomiteén om lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)*. Oslo: Justiskomiteén.
- Justisdepartementet. (2014). *Tolkningsuttalelse fra justisdepartementet, lovavdelingen. 2014-03-14. 636/2014. Sykkel med elektrisk hjelpemotor – forholdet til bilansvarsloven*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/-3---Sykkel-med-elektrisk-hjelpemotor---forholdet-til-bilansvarsloven/id757407/>
- Kjelland, M. (2016). *Erstatningsrett – en lærebok*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Klima- og miljødepartementet (1996). *Rundskriv T-1/96 Om lov om motorferdsel i utmark og vassdrag av 10. juni 1977 nr. 82*. (1996). Oslo: Klima- og miljødepartementet.
- Lødrup, P. & Asland, J. (2017). *Oversikt over erstatningsretten*. Oslo: Cappelen Damm.
- Matningsdal, M. (1998). Grensen mellom skyld- og straffespørsmål. *Jussens venner*, 273–299.
- Matningsdal, M. (2002). Høyesteretts rolle i utviklingen av strafferetten. *Tidsskrift for strafferett*, 4(2), 345–359.
- Matningsdal, M. (2010). *Norsk spesiell strafferett*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Matningsdal, M. (2015). *Nytt i ny straffelov*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Medstad, O. (2013). *Frihetens forskole*. Oslo: Pax Forlag.
- Meld. St. 33 (2016–2017). (2017). *Nasjonal transportplan 2018–2029*. Oslo: Samferdselsdepartementet.
- Norges lover (1687–2017)* (2017). Bergen: Fagbokforlaget.
- NOU 1974: 37. (1974). *Motorferdsel i utmark og vassdrag*. Oslo: Miljøverndepartementet.
- NOU 2003: 19. (2003). *Makt og demokrati. Sluttrapport fra Makt- og demokratiutredningen*. Oslo: Statens forvaltningstjeneste Informasjonsforvaltning.
- NOU 2014: 10. (2014). *Skyldevne, sakkyndighet og samfunnsvern*. Oslo: Justis- og beredskapsdepartementet.
- NUT 1957: 1. (1957). *Innstilling om revisjon av reglene om motorvognansvaret*. Oslo: Justis- og politidepartementet, JD Motorvognansvarkomiteén.
- NUT 1958: 3. (1958). *Innstilling fra Komiteen til å utrede spørsmålet om mer betryggende former for den offentlige forvaltning*. Oslo: Justis- og politidepartementet, JD.
- NUT 1959: 5. (1959). *Innstilling fra Vegtrafikklovutvalget*. Oslo: Samferdselsdepartementet, Vegtrafikklovutvalget.
- Olsen, L.N. (2001). *Vegtrafikkloven med kommentarer*. Oslo: Autoriserte Trafikkskolers Landsforbund (ATL).
- Olsen, L.N. (2015). *Vegtrafikkrett*. Oslo: Autoriserte Trafikkskolers Landsforbund (ATL).
- Olsen, L.N., Soma, T.I. & Vigen, T. (red.) (2017). *Utrykningskjøring*. Oslo: Autoriserte Trafikkskolers Landsforbund (ATL).
- Ot.prp. nr. 102 (2004–2005). (2005). *Om lov om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd (offentleglova)*. Oslo: Justis- og politidepartementet.
- Ot.prp. nr. 2 (1965–1966). (1965). *Om lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)*. Oslo: Justis- og politidepartementet.
- Ot.prp. nr. 23 (1964–1965). (1965). *Om vegtrafikklov*. Oslo: Samferdselsdepartementet.
- Ot.prp. nr. 24 (1959–1960). (1959). *Om lov om erstatning for skade voldt av motorkjøretøy (bilansvarsloven)*. Oslo: Justis- og politidepartementet.
- Ot.prp. nr. 3 (1976–1977). (1976). *Om lov om endringer i lov 10 februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (regler om taushetsplikt m.m.)*. Oslo: Justis- og politidepartementet.
- Ot.prp. nr. 38 (1964–1965). (1965). *Om lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)*. Oslo: Justis- og politidepartementet.

- Ot.prp. nr. 45 (1976–1977). (1977). *Om lov om motorferdsel i utmark og vassdrag*. Oslo: Miljøverndepartementet.
- Ot.prp. nr. 46 (1994–1995). (1995). *Om lov om endringer i vegtrafikklov 18. juni 1965 nr. 4*. Oslo: Samferdselsdepartementet.
- Ot.prp. nr. 53 (2003–2004). (2004). *Om lov om endringer i lov 18. juni 1965 nr. 4 om vegtrafikk*. Oslo: Samferdselsdepartementet.
- Ot.prp. nr. 61 (1989–1990). (1990). *Om lov om endringer i vegtrafikklova 18. juni 1965 nr. 4*. Oslo: Samferdselsdepartementet.
- Ot.prp. nr. 75 (1983–1984). (1984). *Om lov om endringer i erstatningslovgivningen (ansvar for dyr, regress, lemping m.m. og endringer i bilansvarlova)*. Oslo: Justis- og politidepartementet.
- Ot.prp. nr. 22 (2008–2009). (2008). *Om lov om endringer i straffeloven 20. mai 2005 nr. 28 (siste delproposisjon – slutføring av spesiell del og tilpasning av annen lovgivning)*. Oslo: Justis- og beredskapsdepartementet.
- Ot.prp. nr. 30 (1993–1994). (1994). *Om lov om endringer i vegtrafikklov 18. juni 1965 nr. 4*. Oslo: Samferdselsdepartementet.
- Ot.prp. nr. 30 (2006–2007). (2007). *Om lov om endringer i bilansvarsloven (gjennomføring av femte motorvognforsikringsdirektiv mv.)*. Oslo: Justis- og politidepartementet.
- Ot.prp. nr. 46 (2000–2001). (2001). *Om lov om endringer i straffeloven og i enkelte andre lover (endring og ikraftsetting av strafferettslige utilregnelighetsregler og særreaksjoner samt endringer i straffeloven §§ 238 og 239)*. Oslo: Justis- og beredskapsdepartementet.
- Ot.prp. nr. 74 (2001–2002). (2002). *Om lov om yrkestransport med motorvogn og fartøy (yrkestransportlova)*. Oslo: Samferdselsdepartementet.
- Ot.prp. nr. 8 (2006–2007). (2006). *Om lov om endring i vegtrafikklov 18. juni 1965 nr. 4 (gjennomføring av Europaparlaments- og rådsdirektiv 2003/59/EF av 15. juli 2003 om grunnleggende kvalifikasjons- og etterutdanningskrav for førere av visse kjøretøyer som be*. Oslo: Samferdselsdepartementet.
- Ot.prp. nr. 90 (2003–2004). (2004). *Om lov om straff (straffeloven)*. Oslo: Justis- og beredskapsdepartementet.
- Ot.prp. nr. 87 (1993–1994). (1994). *Om lov om endringer i straffeloven mv (strafferettslige utilregnelighetsregler og særreaksjoner)*. Oslo: Justis- og politidepartementet.
- Politidirektoratet. (2016). *Instrukser for Politiets trafikkjeneste (GP-4027)*. Oslo: Politidirektoratet.
- Prop. 138 L (2015–2016). (2016). *Endringer i vegtrafikkloven (sykkelritt på veg)*. Oslo: Samferdselsdepartementet.
- Prop. 149 L (2014–2015). (2015). *Lov om intelligente transportsystemer innenfor vegtransport m.m. (ITS-loven)*. Oslo: Samferdselsdepartementet.
- Prop. 152 L (2016–2017). (2017). *Lov om utprøving av selvkjørende kjøretøy*. Oslo: Samferdselsdepartementet.
- Prop. 52 L (2010–2011). (2010). *Endringer i vegtrafikkloven (gjennomføring av direktiv 2006/126/EF om førerkort)*. Oslo: Samferdselsdepartementet.
- Prop. 64 L (2014–2015). (2015). *Lov om ikraftsetting av straffeloven 2005 (straffelovens ikraftsettingslov)*. Oslo: Justis- og beredskapsdepartementet.
- Prop. 64 L (2014–2015). (2015). *Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)*. Oslo: Justis- og beredskapsdepartementet.

- Prop.45 L (2014–2015). (2014). *Endringer i vegtrafikkloven (tilbakeholdsrett i kjøretøy til sikring av sanksjoner, hjemmel for bruk av innretning til immobilisering av kjøretøy*. Oslo: Samferdselsdepartementet.
- Ravlo, G. (2017). *Lov og rett i vegtrafikken*. Trondheim/Stjørdal: Gunnar Ravlo.
- Rettleiar til offentleglova* (2009). Oslo: Lovavdelingen i Justis- og politidepartementet.
- Riksadvokten. (2009). *Rundskriv 3/2009 Standardiserte bøtesatser for trafikkovertrедelser* (sist oppdatert 24. mai 2018). Oslo: Riksadvokaten.
- Ringen Jr., S. (2018). *Dybdeanalyser av dødsulykker i vegtrafikken 2017*. Statens vegvesens rapporter Nr. 669. Oslo: Statens vegvesen.
- St.meld. nr. 14 (1980–81). (1981). *Om trafikkikkerhet m.m.* Samferdselsdepartementet: Oslo.
- Stemsrud, O. (2015). *EØS-rett i et nøtteskall*. Oslo: Gyldendal Norsk forlag.
- Strategiplan for polititjeneste på veg 2016–2019*. (2016). Oslo: Politidirektoratet.
- Taraldsrud, K.E. (2017). *Oversikt over rettskildene*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Toldnes, B. (2013). *Bilen i Norge 1918 –1940*. Levanger: Læringsforlaget.
- UD 2-1 (2018–2019) Forsvarets sikkerhetsbestemmelser for landmilitær virksomhet*. (2018). Oslo: Forsvaret.
- Vegdirektoratet. (1995). *Vegtrafikklovgivnings historie: En oversikt*. Oslo: Statens vegvesen.
- Vegdirektoratet. (2000). *Håndbok 060 Trafikkreglene*. Oslo: Statens vegvesen.
- Vegdirektoratet. (2007). *Håndhevingsinstruks i førerkortsaker mv. (RPOD-2007-1)*. Oslo: Politidirektoratet.
- Vegdirektoratet. (2008). *Kommentarer til endringsforskrift 29. mai 2009 nr. 593 til trafikkopplæringsforskriften*. Oslo: Statens vegvesen.
- Vegdirektoratet. (2013). *Veiledning til forskrift om godkjenning av bil og tilhenger til bil*. Oslo: Vegdirektoratet.
- Vegdirektoratet. (2014). *Håndbok N300 Del 4B Vegvisningsskilt: Detaljert utforming*. Oslo: Statens vegvesen.
- Vegdirektoratet. (2014). *Håndbok N300 Del 5 Serviceskilt og virksomhetsvisning*. Oslo: Statens vegvesen.
- Vegdirektoratet. (2014). *Håndbok N300 Trafikkskilt. Del 1 Fellesbestemmelser*. Oslo: Statens vegvesen.
- Vegdirektoratet. (2014). *Håndbok N300 Trafikkskilt. Del 2: Fareskilt, markeringsskilt, vikeplikt- og forkjørsskilt*. Oslo: Statens vegvesen.
- Vegdirektoratet. (2014). *Håndbok N300 Trafikkskilt. Del 3: Forbudsskilt, påbudsskilt, opplysningsskilt og skilt med trafikkikkerhetsinformasjon*. Oslo: Statens vegvesen.
- Vegdirektoratet. (2014). *Håndbok N301 (Arbeid på og ved veg)*. Oslo: Statens vegvesen.
- Vegdirektoratet. (2014). *Håndbok N303 Trafikksignalanlegg*. Oslo: Statens vegvesen.
- Vegdirektoratet. (2014). *Håndbok R310 Trafikkikkerhetsutstyr*. Oslo: Statens vegvesen.
- Vegdirektoratet. (2014). *Håndbok R610 Standard for drift og vedlikehold av riksveger*. Oslo: Statens vegvesen.
- Vegdirektoratet. (2014). *Håndbok V320 Planlegging og oppsetting av trafikkskilt*. Oslo: Statens vegvesen.
- Vegdirektoratet. (2014). *Håndbok V321 Variable trafikkskilt*. Oslo: Statens vegvesen.
- Vegdirektoratet. (2014). *Håndbok V322 Trafikksignalanlegg*. Oslo: Statens vegvesen.
- Vegdirektoratet. (2014). *Håndbok V323 Reklame og trafikkfare*. Oslo: Statens vegvesen.
- Vegdirektoratet. (2014). *Håndbok V858 Ny føreropplæring 2005 Faglig grunnlag for forskrifts- og læreplanrevisjonen*. Oslo: Statens vegvesen.

- Vegdirektoratet. (2015). *Håndbok N302 Vegoppmerking*. Oslo: Statens vegvesen.
- Vegdirektoratet. (2015). *Statens vegvesen rapporter Nr. 348. Evaluering av norsk føreropplæring etter 2005 Oppsummering og anbefalinger*. Oslo: Statens vegvesen, Vegdirektoratet, Trafikant- og kjøretøyavdelingen, Seksjon for trafikkopplæring og førerkort.
- Vegdirektoratet. (2016). *Håndbok Læreplan for klasse C1 og C1E*. Oslo: Statens vegvesen.
- Vegdirektoratet. (2016). *Håndbok Læreplan for klasse D1 og D1E*. (2016). Oslo: Statens vegvesen.
- Vegdirektoratet. (2016). *Håndbok V850a Læreplan klasse A*. Oslo: Statens vegvesen, Vegdirektoratet.
- Vegdirektoratet. (2016). *Håndbok V850a1 Læreplan klasse A1*. Oslo: Statens vegvesen, Vegdirektoratet.
- Vegdirektoratet. (2016). *Håndbok V851 Læreplan førerkortklasse B, B kode 9 og BE*. Oslo: Statens vegvesen, Vegdirektoratet.
- Vegdirektoratet. (2016). *Håndbok V852 Læreplan førerkortklasse AM146*. Oslo: Statens vegvesen, Vegdirektoratet.
- Vegdirektoratet. (2016). *Håndbok V853 Læreplan for klasse T*. Oslo: Statens vegvesen, Vegdirektoratet.
- Vegdirektoratet. (2016). *Håndbok V856 Læreplan for klasse C og CE*. Oslo: Statens vegvesen, Vegdirektoratet.
- Vegdirektoratet. (2016). *Håndbok V857 Læreplan for klasse D og DE*. Oslo: Statens vegvesen, Vegdirektoratet.
- Vegdirektoratet. (2016). *Veiledning til ny forskrift om godkjenning av jord- og skogbrukstraktorer, og implementering av forordning (EU) nr. 167/2013*. Oslo: Vegdirektoratet. Trafikant- og kjøretøyavdelingen.
- Vegdirektoratet. (2016). *Veiledning til ny forskrift om godkjenning av to- og trehjulede motorvogner, og implementering av forordning (EU) nr. 168/2013*. Oslo: Vegdirektoratet. Trafikant- og kjøretøyavdelingen.
- Vegdirektoratet. (2017). *Håndbok V860 Læreplan for klasse S*. Oslo: Statens vegvesen, Vegdirektoratet.
- Vegdirektoratet. (2018). *Årsrapport 2017*. Oslo: Statens vegvesen.
- Vegdirektoratet. (2018). *Håndbok V861 Læreplan for klasse AM147*. Oslo: Statens vegvesen, Vegdirektoratet.
- Vegdirektoratet. (2018). *ITS-strategi for Statens vegvesen 2018–2023. Et vegkart mot fremtidens transportsystem*. Oslo: Vegdirektoratet. Transportavdelingen.
- Vegdirektoratet. (2018). *Retningslinjer for godkjenning og tilsyn. Utfyllende kommentarer til kjøretøyområdet*. Trondheim: Vegdirektoratet. Trafikant- og kjøretøyavdelingen. Tilsyn og kontroll.
- Vegtilsynet. (2018). *Vegtilsynet årsrapport 2017*. Voss: Vegtilsynet.
- Veitrafikklovgivningen* (2017). Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Walløe Tvedt, M. (2012). *Lærebok i forvaltningsrett*. Oslo: Gyldendal Norsk forlag.
- Willhelmsen, T.-L. & Hagland, B. (2017). *Om erstatningsrett. Med utgangspunkt i tekster av Peter Lødrup*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.
- Woxholt, G. (2011). *Forvaltningsloven med kommentarer* (5. utg.). Oslo: Gyldendal Norsk forlag.
- Øy, N.E. (2015). *Kommentarbok til offentleglova*. Oslo: Cappelen Damm.

Lover og forskrifter

Norske gjeldende lover

- Lov 17. mai 1814 Kongeriket Norges Grunnlov 17. mai 1814 23
- Lov 23. mars 1909 om Instruks for Regjeringen (regjeringsinstruksen) 27
- Lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene (domstolsloven) 30
- Lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter (motorkjøretøy- og båtavgiftsloven) 122
- Lov 3. februar 1961 om ansvar for skade som motorvogn gjer (bilansvarsloven) 122
- Lov 22. juni 1962 nr. 8 om Stortingets ombudsmann for forvaltningen (Sivilombudsmannsloven) 43
- Lov 21. juni 1963 nr. 23 om vegar (veglova) 121
- Lov 18. juni 1965 nr. 4 om vegtrafikk (vegtrafikkloven) 20, 39, 119
- Lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) 122
- Lov 13. juni 1969 nr. 26 om skadeserstatning (skadeerstatningsloven) 122
- Lov 13. juni 1969 nr. 26 om skadeserstatning (skadeserstatningsloven) 99, 287
- Lov 20. desember 1974 nr. 68 om vegfraktavtaler (vegfraktloven) 303
- Lov 10. juni 1977 nr. 73 om jernbaneansvar (jernbaneansvarsloven) 284, 293
- Lov 10. juni 1977 nr. 82 om motorferdsel i utmark og vassdrag (motorferdselloven) 121, 237
- Lov av 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensning og om avfall (forurensningsloven) 218
- Lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker (Straffeprosessloven) 64
- Lov 18. desember 1981 nr. 90 om merking av forbruksvarer mv. (forbrukermerkeloven) 194
- Lov 13. mai 1988 nr. 27 om kjøp (kjøpsloven) 284
- Lov 16. juni 1989 nr. 65 om yrkesskadeforsikring 284
- Lov 16. juni 1989 nr. 69 om forsikringsavtaler (forsikringsavtaleloven) 122
- Lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) 50, 53, 61
- Lov 27. november 1992 nr. 109 om gjennomføring i norsk rett av hoveddelen i avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS) mv. (EØS-loven) 45
- Lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart (luftfartsloven) 284
- Lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten (sjøloven) 284
- Lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet (politiloven) 111
- Lov 29. mai 1999 nr. 30 om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskerettloven) 45
- Lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell mv. (helsepersonelloven) 251
- Lov 21. desember 2001 nr. 117 om endringer i diverse lover for å fjerne hindringer for elektronisk kommunikasjon (Endringslov om elektronisk kommunikasjon) 70
- Lov 14. juni 2002 nr. 20 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven) 201
- Lov 21. juni 2002 nr. 34 om forbrukerkjøp (forbrukerkjøpsloven) 284
- Lov 21. juni 2002 nr. 45 om yrkestransport med motorvogn og fartøy (yrkestransportlova) 121
- Lov 7. mai 2004 nr. 21 om Riksrevisjonen 56

- Lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff (straffeloven) 122
- Lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsvirksomhet (forsikringsvirksomhetsloven) 295
- Lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav (skattebetalingsloven) 217
- Lov 17. juni 2005 nr. 90 om mekling og rettergang i sivile tvister (tvisteloven) 69
- Lov 19. mai.2006 nr. 16 om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd (offentleglova) 19
- Lov 21. desember 2007 nr. 119 (tolloven) 122
- Lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven) 53
- Lov 19. juni 2009 nr. 97 om dyrevelferd 173
- Lov 11. desember 2015 nr. 101 om intelligente transportsystemer innenfor vegtransport m.m. (ITS-loven) 121
- Lov 16. juni 2017 nr. 69 om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner (yrkeskvalifikasjonsloven) 264
- Lov 15. desember 2017 nr. 112 om utprøving av selvkjørende kjøretøy 18, 121
- Lov 15. juni 2018 nr. 38 om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven) 121

Norske opphevede lover

- Lov 28. juli 1824 angaaende veivæsenet [OPPHEVET] 116
- Lov 22. mai 1902 nr. 10 Almindelig borgerlig Straffelov (Straffeloven) [OPPHEVET] 94, 99, 100, 103, 105, 107
- Lov 21. juni 1912 om veivæsenet [OPPHEVET] 116
- Lov 21. juni 1912 om bruk av motorvogner. [OPPHEVET] 139
- Lov 20. februar 1926 om motorvogner [OPPHEVET] 116

Forskrifter

- Forskrift 28. mars 1967 nr. 9350 om bruk av utenlandsk motorvogn i riket og om særskilt registrering av motorvogn for midlertidig bruk 206
- Forskrift 17. desember 1971 nr. 1 om gebyr for overlasting 87
- Forskrift 1. april 1974 nr. 3 om trafikktrygd mv. 291, 295
- Forskrift 21. september 1979 nr. 7 om bruk av personlig verneutstyr under kjøring med motorvogn (Forskrift om bruk av bilbelte mv) 191, 211
- Forskrift 24. november 1980 nr. 1 delegering av fullmakt til Vegdirektoratet i henhold til vegtrafikkloven 55
- Forskrift 13. juli 1984 nr. 1467 om helsekrav til bilførere mv. 251
- Forskrift 21. mars 1986 om kjørende og gående trafikk (trafikkregler) 119
- Forskrift 18. desember 1987 nr. 1101 om gebyrsatser for overlasting med kjøretøy på offentlig veg 87
- Forskrift 25. januar 1990 nr. 91 om krav til kjøretøy (gjelder for kjøretøy tatt i bruk før 1. januar 1995) 194
- Forskrift 25. januar 1990 nr. 92 om bruk av kjøretøy (bruksforskriften) 119, 194
- Forskrift 19. februar 1990 nr. 119 om krav til sykkel 127
- Forskrift 29. juni 1990 nr. 492 om forelegg i vegtrafiksaker 143, 212

- Forskrift 20. juni 1991 nr. 381 om avgiftsfri innførsel og midlertidig bruk av utenlandskregistrert motorvogn i Norge 206
- Forskrift 17. september 1993 nr. 855 om gebyr for visse overtredelser av vegtrafikklovgivningen 87, 210
- Forskrift 10. november 1993 nr. 1018 om vegtrafikkloven med forskrifters gyldighet på Svalbard 126
- Forskrift 10. november 1993 nr. 1019 om vegtrafikkloven med forskrifters gyldighet på Jan Mayen 126
- Forskrift av 4. oktober 1994 nr. 918 om tekniske krav og godkjenning av kjøretøy, deler og utstyr (kjøretøyforskriften) 118
- Forskrift 7. mai 1999 nr. 437 om gebyr for bruk av piggedekk og tilleggsgebyr 195, 211
- Forskrift 16. september 1999 nr. 1076 om nasjonalitetsmerke på utenlandske kjøretøyer i Norge 206
- Forskrift 17. desember 1999 nr. 1309 om forbud mot førers bruk av håndholdt mobiltelefon under kjøring med motorvogn 192
- Forskrift 15. januar 2001 nr. 26 om motorsport på lukket bane eller annet avspærret område og om annen bruk av go-kart 239
- Forskrift 11. juli 2001 nr. 829 om energimerking mv. av nye personbiler 211
- Forskrift 14. desember 2001 nr. 1411 om forbud mot bruk av beltemotorsykel (snøscooter) på offentlig veg 237
- Forskrift 14. desember 2001 nr. 1412 om kjøring med motorvogn i terrenget og på veg ikke åpen for alminnelig ferdsel 142
- Forskrift 14. desember 2001 nr. 1412 om kjøring med motorvogn i terrenget og på veg som ikke er åpen for alminnelig ferdsel 238
- Forskrift 18. januar 2002 nr. 55 om godkjenning og registrering av utrykningskjøretøy 236
- Forskrift 26. mars 2003 nr. 401 om yrkestransport innenlands med motorvogn eller fartøy 235
- Forskrift 26. mars 2003 nr. 403 om transport med ferje 235
- Forskrift 19. september 2003 nr. 1164 om prikkbelastning 215
- Forskrift 19. desember 2003 nr. 1660 om tap av retten til å føre motorvogn mv. 143, 212, 235, 249
- Forskrift 19. januar 2004 nr. 298 om førerkort m.m. 119, 121, 262
- Forskrift 25. juni 2004 nr. 988 om elektronisk kommunikasjon med og i forvaltningen (eForvaltningsforskriften) 53, 66
- Forskrift 01.10.2004 nr. 1339 om trafikkopplæring og førerprøve m.m. (trafikkopplæringsforskriften) 21
- Forskrift 10. juni 2005 nr. 543 om arbeidstid for sjåfører og andre innenfor vegtransport 195
- Forskrift 14. juni 2005 nr. 548 for sivilt beredskap 235
- Forskrift 30. juni 2005 nr. 793 om offentlig undersøkelse av alvorlige trafikkulykker og varslings av slike mv. (varslingsforskriften) 88, 176
- Forskrift 7. oktober 2005 nr. 1219 om offentlige trafikkskilt, vegoppmerking, trafikklyssignaler og anvisninger (skiltforskriften) 119
- Forskrift 15. desember 2006 nr. 1456 til forvaltningsloven (forvaltningslovforskriften) 53
- Forskrift 2. juli 2007 nr. 877 om kjøre- og hviletid for vegtransport i EØS 121, 179
- Forskrift 16. april 2008 nr. 362 om grunnutdanning og etterutdanning for yrkessjåfører (yrkessjåførerforskriften) 121, 253

- Forskrift 14. oktober 2008 nr. 1100 om program mot ruspåvirket kjøring 189
- Forskrift 15. oktober 2008 nr. 1116 om fartsskriververksteder 206
- Forskrift 17. oktober 2008 nr. 1119 til offentliglova (offentlegforskrifta) 81
- Forskrift 1. april 2009 nr. 384 om landtransport av farlig gods 201, 253
- Forskrift 12. juni 2009 nr. 637 om krav til opplæring, prøve og kompetanse for utrykningskjøring (utrykningsforskriften) 236, 253
- Forskrift 13. mai 2009 nr. 589 om kjøretøyverksteder 206
- Forskrift 13. mai 2009 nr. 591 om periodisk kjøretøykontroll 205
- Forskrift 13. mai 2009 nr. 740 om periodisk kontroll av kjøretøy 121
- Forskrift 3. desember 2009 nr. 1438 om universell utforming av motorvogn i løyvepliktig transport mv. 235
- Forskrift 17. desember 2010 nr. 1673 om gjennomføring i norsk rett av EØS-avtalen vedlegg XIII nr. 4a (forordning (EF) nr. 1370/2007) om offentlig persontransport med jernbane og på vei og om oppheving av rådsforordning (EØF) nr. 1191/69 nr. 1107/70 235
- Forskrift 9. mars 2011 nr. 261 om krav til førerprøvesensorer m.m. (sensorforskriften) 251
- Forskrift 15. mars 2011 nr. 386 Instruks for Statens vegvesen 84, 85
- Forskrift 7. april 2011 nr. 395 om konkurransekjøring med motorvogn på veg åpen for alminnelig ferdsel 142, 239
- Forskrift 7. april 2011 nr. 396 om sykkelritt på veg 142
- Forskrift 20. januar 2012 nr. 84 om klagenemnd for fly- og jernbanepassasjerer (transportklagenemndforskriften) 235
- Forskrift 20. januar 2012 nr. 85 § 1, om faste grenser for påvirkning av andre berusende eller bedøvende middel enn alkohol m.m. 180
- Forskrift av 5. juli 2012 nr. 817 om godkjenning av bil og tilhenger til bil (bilforskriften) 118
- Forskrift 28. juni 2012 nr. 794 om gjennomføring av Europeisk avtale om kjøre- og hviletid mv. for mannskap på kjøretøy i internasjonal vegtransport (AETR-avtalen) 195
- Forskrift 17. desember 2012 nr. 1325 om merking av dekk vedrørende drivstoffeffektivitet m.m. (dekkmerkeforskriften) 211
- Forskrift 10. oktober 2013 nr. 1217 om godkjenning og registrering av amatørbygde kjøretøy 195
- Forskrift 13. juni 2014 nr. 725 om unntak fra forsikringsplikt 293
- Forskrift 10. oktober 2014 nr. 1276 om krav til bruk av elektronisk betalingsenhet i motorvogner over 3500 kg 195
- Forskrift 16. desember 2015 nr. 1691 om gjennomføring av Kommissjonsdelegert forordning (EU) nr. 885/2013 om utfylling av europaparlaments- og rådsdirektiv 2010/40/EU med hensyn til innføring av informasjonstjenester for sikker parkering av lastebiler og nyttekjøretøyer 221
- Forskrift 25. februar 2016 nr. 193 om busspassasjerrettigheter 235
- Forskrift 18. mars 2016 nr. 260 om vilkårsparkering for allmennheten og håndheving av private parkeringsreguleringer (parkeringsforskriften) 207, 210, 211
- Forskrift 18. mars 2016 nr. 261 om offentlig parkeringsgebyr 163
- Forskrift 18. mars 2016 nr. 261 om offentlig parkeringsgebyr og forskrift 18. mars 2016 nr. 264 om parkeringstillatelse for forflytningshemmede 207
- Forskrift 17. juni 2016 nr. 699 om sykkelritt på veg 240
- Forskrift 1. juli 2016 nr. 560 om godkjenning av moped og motorsykkel (motorsykkelforskriften) 194

- Forskrift 1. juli 2016 nr. 561 om godkjenning av traktor og tilhenger til traktor (traktorforskriften) 194
- Forskrift 19. desember 2016 nr. 1676 Instruks for vegtilsynet 87
- Forskrift 20. desember 2016 nr. 1681 om lavutslippssoner for biler 195
- Forskrift 13. oktober 2017 nr. 1615 om kontroll av kjøretøy langs veg 205
- Forskrift 11. desember 2017 nr. 1995 om energi- og miljøkrav ved anskaffelse av kjøretøy til veitransport 235
- Forskrift 19. desember 2017 nr. 2240 om utprøving av selvkjørende motorvogn 29
- Forskrift 22. desember 2017 nr. 2384 om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner 264

Opphevede forskrifter

- Trafikkregler 17. desember 1926. Gjeldende for hele riket fra 1. januar 1927, fastsatt i henhold til Kronprinsregentens resolusjon av 17. desember 1926 [OPPHEVET] 116
- Forskrift 27. mai 1938 Almindelige regler gjeldende alt kjørende, ridende og gående trafikk [OPPHEVET] 116
- Forskrift 26. april 1957 Almennelige regler gjeldende all kjørende, ridende og gående trafikk på veg eller gate (plass) som er åpen for alminnelig ferdsel (trafikkregler) § 26 nr. 1 [OPPHEVET] 159
- Forskrift 26. april 1957 Almennelige regler gjeldende all kjørende, ridende og gående trafikk på veg eller gate (plass) som er åpen for alminnelig ferdsel (Trafikkregler) [OPPHEVET] 116
- Forskrift 14. desember 1968 nr. 9353 om øvingskjøring med motorvogn og om trafikkopplæring mv. [OPPHEVET] 118

Norske rettsavgjørelser

Høyesterettsavgjørelser

Rt. 1935 s. 263 145	Rt. 1956 s. 807 184
Rt. 1936 s. 884 145	Rt. 1957 s. 771 181, 183
Rt. 1939 s. 252 183	Rt. 1958 s. 433 168
Rt. 1939 s. 708 213	Rt. 1958 s. 924 141, 142
Rt. 1939 s. 787 183	Rt. 1960 s. 1153 308
Rt. 1946 s. 617 183	Rt. 1962 s. 232 143
Rt. 1946 s. 986 258	Rt. 1964 s. 189 168
Rt. 1947 s. 206 183	Rt. 1965 s. 451 «Vinsje-dommen» 301
Rt. 1947 s. 211 183	Rt. 1965 s. 1168 168
Rt. 1947 s. 341 181	Rt. 1966 s. 500 182
Rt. 1948 s. 300 149	Rt. 1966 s. 833 130
Rt. 1948 s. 531 183	Rt. 1966 s. 1070 181
Rt. 1951 s. 465 190	Rt. 1966 s. 1522 180
Rt. 1951 s. 652 183	Rt. 1967 s. 176 140
Rt. 1953 s. 347 154	Rt. 1967 s. 798 179
Rt. 1955 s. 749 308	Rt. 1967 s. 1312 184
Rt. 1955 s. 907 182	Rt. 1968 s. 878 «Steinblokk-dommen» 297,
Rt. 1956 s. 220 149	299

- Rt. 1969 s. 51 305
 Rt. 1969 s. 459 172
 Rt. 1969 s. 806 309
 Rt. 1970 s. 988 138
 Rt. 1971 s. 416 183
 Rt. 1971 s. 833 168
 Rt. 1972 s. 230 137
 Rt. 1972 s. 315 125
 Rt. 1972 s. 520 191
 Rt. 1972 s. 755 140
 Rt. 1972 s. 810 125
 Rt. 1973 s. 655 190
 Rt. 1973 s. 1348 135
 Rt. 1973 s. 1406 184
 Rt. 1974 s. 1156 168
 Rt. 1974 s. 1243 309
 Rt. 1975 s. 44 170, 174, 175
 Rt. 1975 s. 264 305
 Rt. 1975 s. 393 137
 Rt. 1975 s. 476 187
 Rt. 1975 s. 534 «Sodefjeld-dommen» 309
 Rt. 1975 s. 852 134
 Rt. 1977 s. 501 136
 Rt. 1977 s. 680 184
 Rt. 1977 s. 704 168
 Rt. 1978 s. 291 183
 Rt. 1979 s. 707 149
 Rt. 1980 s. 758 138
 Rt. 1980 s. 1061 «Acrylball-dommen» 297,
 298
 Rt. 1980 s. 1368 175
 Rt. 1980 s. 1463 183
 Rt. 1980 s. 1638 135
 Rt. 1981 s. 631 145
 Rt. 1981 s. 633 182, 183
 Rt. 1981 s. 1133 129
 Rt. 1982 s. 1 170
 Rt. 1982 s. 1124 154
 Rt. 1982 s. 1454 184
 Rt. 1982 s. 1457 173
 Rt. 1983 s. 311 137
 Rt. 1984 s. 1 184, 185
 Rt. 1984 s. 833 168
 Rt. 1984 s. 863 186
 Rt. 1984 s. 1023 «Takstol-dommen» 302
 Rt. 1985, s. 1 184
 Rt. 1985 s. 16 145
 Rt. 1985 s. 168 125
 Rt. 1985 s. 380 183
 Rt. 1985 s. 557 176
 Rt. 1985 s. 652 173
 Rt. 1986 s. 237 184
 Rt. 1986 s. 1293 «Lastelem-dommen» 297
 Rt. 1987 s. 792 184
 Rt. 1988 s. 499 184
 Rt. 1988 s. 620 168
 Rt. 1988 s. 631 137
 Rt. 1988 s. 787 134
 Rt. 1989 s. 833 186
 Rt. 1989 s. 898 184
 Rt. 1990 s. 211 155
 Rt. 1991 s. 581 155
 Rt. 1991 s. 830 135
 Rt. 1991, s. 1133 172
 Rt. 1992 s. 920 109
 Rt. 1992 s. 1050 152, 153
 Rt. 1992 s. 1469 «Leibil-dommen» 302
 Rt. 1992 s. 1700 168
 Rt. 1993 s. 43 168
 Rt. 1993 s. 487 105
 Rt. 1993 s. 899 168
 Rt. 1993 s. 1195 155
 Rt. 1994 s. 1407 184
 Rt. 1994 s. 1414 98
 Rt. 1995 s. 1781 109
 Rt. 1996 s. 221 183
 Rt. 1997 s. 13 135
 Rt. 1997 s. 383 145, 168
 Rt. 1997 s. 492 146
 Rt. 1997 s. 580 «OFS» 44
 Rt. 1998 s. 1260 183
 Rt. 1999 s. 471 100
 Rt. 1999 s. 1312 «Hjullaster-dommen» 298
 Rt. 2000 s. 1785 109
 Rt. 2000 s. 1788 109
 Rt. 2000 s. 1811 «Finanger I» 43, 44
 Rt. 2002 s. 190 110
 Rt. 2002 s. 709 178, 179
 Rt. 2002 s. 1556 133
 Rt. 2003 s. 557 «Politiflukt-dommen» 299
 Rt. 2004 s. 1816 «skiltmaker» 46
 Rt. 2005 s. 887 «bilbelte-dommen» 305
 Rt. 2006 s. 321 «tørrfisk-ran» 46
 Rt. 2006 s. 850 181
 Rt. 2007 s. 158 296, 313
 Rt. 2007 s. 172 296, 313

- Rt. 2007 s. 234 «Kongsberg kommune» 44
Rt. 2007 s. 1503 213
Rt. 2008 s. 1078 «ACE» 46
Rt. 2009 s. 891 168
Rt. 2010 s. 633 135
Rt. 2010 s. 1547 287
Rt. 2012 s. 233 «Tankbil-dommen» 299
Rt. 2012 s. 752 «Hjorteskrott» 98
Rt. 2014 s. 1189 187
Rt. 2015 s. 20 172, 214, 215
Rt. 2015 s. 1017 «Bakluke-dommen» 301
HR-2016-02228-A 127
HR-2018-1458-U 184
HR-2018-1658-A 109, 110
HR-2018-2189-A 109

Underrettsavgjørelser

- RG 1951 s. 844 297
RG 1978 s. 186 308
RG 1979 s. 509 306
RG 1983 s. 507 294
RG 1987 s. 555 294
LG-2013-10124 170, 171
LB-2017-201052 184
LE-2018-37868 184